

**ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ
ТА ПАТЕНТОЗНАВСТВО**

**методичні рекомендації
до виконання практичних робіт**

Запоріжжя 2026

УДК 347.77/78(072)
173

Рекомендовано Науково-методичною радою
ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ
ПОЛІТЕХНІКА»
(протокол № 4 від 30.01.2026 р.)

Укладач:

Малій Х.В., канд. техн. наук, доцент

173 **Інтелектуальна власність та патентознавство** : методичні
рекомендації до виконання практичних робіт / уклад. Х. В. Малій. Запоріжжя :
ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», 2026. 19 с.

УДК 347.77/78(072)

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти технічних спеціальностей і спрямовані на формування практичних умінь та навичок у сфері інтелектуальної власності та патентознавства. Викладено порядок виконання практичних робіт, пов'язаних із підбором і аналізом аналогів технічних рішень, вибором найближчого аналога (прототипу), формуванням технічної задачі, складанням формули винаходу або корисної моделі та оформленням матеріалів заявки відповідно до вимог чинного законодавства України. Матеріали методичних рекомендацій орієнтовані на використання у навчальному процесі та в контексті майбутньої професійної діяльності здобувачів освіти на промислових підприємствах.

©ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРАКТИЧНА РОБОТА 1	5
Підбір аналогів і вибір найближчого аналога при підготовці заявки на корисну модель/винахід. Складання формули на пристрій, спосіб з використанням основних законів логіки	
ПРАКТИЧНА РОБОТА 2	11
Оформлення заявки на об'єкт. Складання формули винаходу на пристрій за наданими матеріалами заявки	
ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ	17
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	18
Додаток А. Приклад оформлення титульного аркушу	19

ВСТУП

Індивідуальне завдання є однією з форм самостійної навчальної діяльності студента, у межах якої здобувач освіти самостійно, поза межами основного розкладу занять, опановує або поглиблює знання, уміння та навички, передбачені очікуваними програмними результатами навчання з відповідної освітньої компоненти. Метою виконання індивідуального завдання є поглиблення, систематизація та закріплення знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність та патентознавство», а також використання цих знань для розв'язання прикладних завдань.

Індивідуальне завдання являє собою логічно завершену роботу теоретичного або практичного спрямування, що виконується на основі знань, умінь і навичок, сформованих під час лекційних і практичних занять з курсу «Інтелектуальна власність та патентознавство», та охоплює кілька тем одного змістового модуля відповідно до робочої програми дисципліни.

Виконання індивідуального завдання передбачає поєднання навчальної, практичної, комунікативної та інших видів діяльності здобувачів освіти із залученням матеріалів реальних підприємств, зокрема активів Групи МЕТІНВЕСТ, і здійснюється в контексті майбутньої професійної діяльності здобувача освіти на робочому місці.

ПРАКТИЧНА РОБОТА 1

Підбір аналогів і вибір найближчого аналога при підготовці заявки на корисну модель/винахід. Складання формули на пристрій, спосіб з використанням основних законів логіки

Мета – навчитися проводити пошук і систематизацію технічних аналогів винаходу або корисної моделі; визначати найближчий аналог (прототип) для обґрунтування новизни та винахідницького рівня; формулювати технічну задачу, що вирішується винаходом; складати формулу винаходу або корисної моделі для **пристрою** чи **способу** з дотриманням правил патентного законодавства та логічної послідовності викладу.

Завдання:

1. Оберіть технічний об'єкт (пристрій або спосіб), який потенційно може бути заявлений як корисна модель або винахід.
2. Проведіть пошук не менше трьох аналогів у патентних базах (наприклад, WIPO, Google Patents, Ukrpatent).
3. Опишіть кожен аналог коротко (призначення, конструкція, принцип дії).
4. Побудуйте порівняльну таблицю характеристик.
5. Обґрунтуйте вибір прототипу з урахуванням подібності до вашого технічного рішення.
6. Визначте його недоліки, які ви плануєте усунути у своєму рішенні.
7. Опишіть технічну проблему, яку вирішує ваш пристрій або спосіб.
8. Сформулюйте сутність винаходу у логічній послідовності, використовуючи причинно-наслідкові зв'язки (застосування законів логіки: тотожності, протиріччя, виключеного третього, достатньої підстави).
9. Для пристрою: сформулюйте ознаки, що визначають конструкцію, взаємозв'язки частин і призначення. Для способу: визначте послідовність дій, умови виконання, використовувані засоби.
10. Зробіть висновок про відмінності вашого рішення від прототипу.
11. Поясніть, у чому полягає новизна, технічний результат та винахідницький рівень.

Теоретичні відомості

Підбір аналогів, вибір найближчого аналогу на винахід (корисну модель)

Для визначення найближчого аналога серед наявних рішень необхідно виокремити спільні ознаки відомих аналогів і нового технічного рішення та встановити, у якого з них кількість таких збігів є максимальною. Виявлення цих ознак здійснюється на основі попереднього аналізу нового технічного рішення.

За такого підходу можлива ситуація, коли декілька аналогів мають однакову, найбільшу кількість ознак, що збігаються з ознаками нового рішення. У цьому разі слід додатково перевірити, чи всі істотні ознаки враховані, а також оцінити ступінь їх узагальненості.

Наприклад, якщо суттєвою ознакою є «здійснення обробки в середовищі інертного газу», і вона присутня у двох аналогах та в новому технічному рішенні, необхідно уточнити, чи йдеться про використання одного й того самого інертного газу.

При виборі найближчого аналога доцільно застосувати таблицю порівняння ознак (табл.1.1, 1.2.). Таблиця 1.1 для наочності приведена на прикладі вибору найближчого аналога на винахід «Кульковий підшипник» (МПК F16C 17/02, рис.1.1, а). Таблиця 1.2 створена при дослідженні ознак фрези під час підготовки матеріалів для патенту України на корисну модель № 53334 "Збірна фреза" (винахідники Дмитрієва Н.В та Ромашко А.С.) [1, 2].

Приклад «Кульковий підшипник»

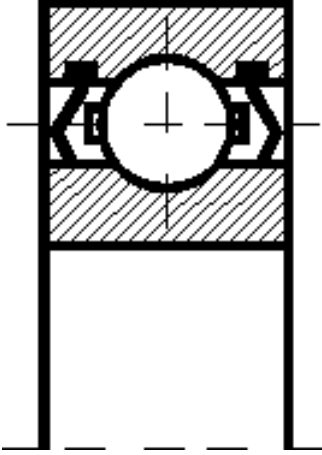
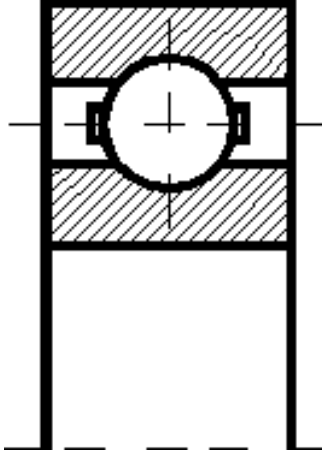
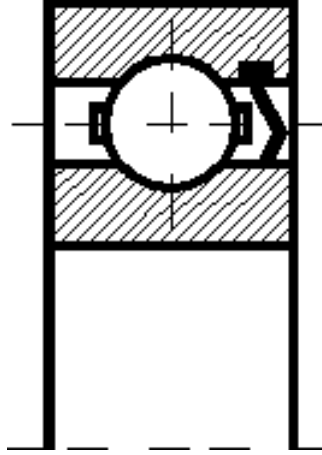
		
<p>Новий підшипник має дві захисні мембрани, що заважають потраплянню всередину пилу і попереджають витікання мастила</p>	<p>Існуючий підшипник №1. Не має захисних мембран</p>	<p>Існуючий підшипник №2. Має одну захисну мембрану</p>

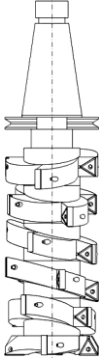
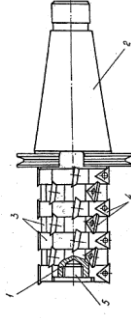
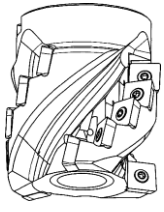
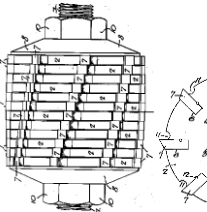
Рисунок 1.1 - Схеми об'єктів для вибору найближчого аналога на винахід «Кульковий підшипник» [1]

Таблиця 1-1 - Ознаки об'єкта кульковий підшипник [1]

	Ознаки	Новий об'єкт	№1 (аналог)	№2 (найближчий аналог)
1	Кільце внутрішнє	+	+	+
2	Кільце зовнішнє	+	+	+
3	Тіло кочення кулька	+	+	+
4	Сепаратор	+	+	+
5	Захисна мембрана (№1)	+	-	+
6	Захисна мембрана (№2)	+	-	-
	Сума наявних ознак	6	4	5

Приклад «Фреза»

Таблиця 1.2 - Ознаки об'єкта фреза [1]

ОЗНАКИ	Новий об'єкт	аналоги		
		SU1780943 A1	RU 2348492 C2	US 1432580 A
				
1. Наявність окремих модулів для закріплення ріжучих пластин	+	+	-	+
2. Наявність фасонної поверхні на корпусі фрези	+	+	-	+
3. Наявність місць під кріплення багатограних непереточуваних пластин	+	+	+	+
4. Наявність кільцевої зовнішньої поверхні	+	+	+	-
4.1 Наявність кільцевої зовнішньої поверхні, що нахилена	+	-	-	-
5. Наявність осесиметричного зміщення модулів один відносно іншого	+	+	-	-
6. Наявність нахилу осі фасонного отвору в модулі відносно осі корпусу	+	-	-	-
7. Наявність зміщення пластин в осьовому напрямку	+	-	+	-
8. Можливість розташування модулів паралельно та під кутом	+	-	-	-
Сума наявних спільних ознак	8	5 Найближчий аналог	3	3

Складання формули винаходу на пристрій, спосіб з використанням основних законів логіки [1]

Варіанти структур формул винаходу (В) та для корисної моделі (КМ)

№ варіанту	Може бути застосований для В та/чи КМ	Порядок побудови
1	В та КМ	Один незалежний пункт формули для одного об'єкту: продукту чи процесу (способу), чи нового застосування відомого продукту чи процесу, який не нумерується та представляє собою одне речення
2	В та КМ	1 Незалежний пункт формули (<i>див. варіант 1</i>) 2. В (КМ) за п.1, яка відрізняється тим, що (<i>уточнення чи розвиток ознак об'єкту за п.1</i>). п. В (КМ) за п.1, яка відрізняється тим, що (<i>уточнення чи розвиток ознак об'єкту за п.1</i>).
3	В та КМ	1 Незалежний пункт формули (<i>див. варіант 1</i>) 2.В (КМ) за п.1, яка відрізняється тим, що (<i>уточнення чи розвиток ознак об'єкту за п.1</i>). 3. В (КМ) за п.1 та п.2, яка відрізняється тим, що (<i>уточнення чи розвиток ознак об'єкту за п.1 та п.2</i>). п. В (КМ) за п.1 та п. (<i>зазначаються потрібні номери залежних пунктів</i>), яка відрізняється тим, що (<i>уточнення чи розвиток ознак об'єкту за п.1</i>).

4	В	<p>1 Перший незалежний пункт формули (див. варіант 1)</p> <p>2. В за п.1, яка відрізняється тим, що (уточнення чи розвиток ознак об'єкту за п.1).</p> <p>.....</p> <p>N. В за п.1 та п. (зазначаються потрібні номери залежних пунктів), яка відрізняється тим, що (уточнення чи розвиток ознак об'єкту за п.1).</p> <p>N+1. Другий незалежний пункт формули (див. вар. 1)</p> <p>N+2. В за п. N+1, яка відрізняється тим, що (уточнення чи розвиток ознак об'єкту за п. N+1).</p> <p>.....</p> <p>N+X. В за п. N+1 та п. (зазначаються потрібні номери залежних від N+1 пунктів), яка відрізняється тим, що (уточнення чи розвиток ознак об'єкту за п. N+1).</p> <p>.....</p> <p>Y. У-тий незалежний пункт формули (див. вар. 1)</p> <p>Y+1. В за п. Y, яка відрізняється тим, що (уточнення чи розвиток ознак об'єкту за п. Y)...</p>
----------	----------	--

ПРАКТИЧНА РОБОТА 2

Оформлення заявки на об'єкт. Складання формули винаходу на пристрій за наданими матеріалами заявки

Мета – навчитися правильного оформлення заявки на винахід або корисну модель відповідно до вимог чинного законодавства України; аналізу матеріалів заявки та виявлення суттєвих ознак технічного рішення; формулювання формули винаходу на пристрій, що відображає його сутність, призначення та конструктивні особливості; застосування логічних принципів для чіткого та послідовного опису елементів пристрою.

Завдання:

1. Оберіть об'єкт, який може стати основою для підготовки винаходу/корисної моделі.
2. Визначте, які елементи пристрою є обов'язковими для реалізації його функції.
3. Опишіть призначення кожного елемента та його роль у досягненні технічного результату.
4. Встановіть взаємозв'язки між елементами (механічні, електричні, функціональні тощо).
5. Розподіліть ознаки на істотні та неістотні.
6. Проведіть аналіз та логічну структуру винаходу/корисної моделі використовуючи основні закони логіки для побудови логічно послідовного опису (закон тотожності — кожний термін має вживатися однозначно; закон суперечності — уникати описів, що взаємовиключають одне одного; закон виключеного третього — формулювати твердження точно; закон достатньої підстави — обґрунтовувати кожен технічний ознаку необхідністю для досягнення результату).
7. На основі аналізу визначте **родову частину формули** — загальну групу пристроїв, до якої належить твій об'єкт (наприклад: «Пристрій для фільтрації рідини, який містить...»); визначте **відмінну частину формули** — у чому полягає новизна (наприклад: «...який відрізняється тим, що...»); сформулюйте **одну або кілька пунктів формули**, дотримуючись логічної послідовності: складові → взаємозв'язки → функції → технічний результат.

Приклад:

Пристрій для ..., який містить ..., з'єднані між собою ..., і який відрізняється тим, що ... для забезпечення ...

Теоретичні відомості

Підготовка документів до заявки на прикладі реального патенту. Підготовка опису з рекомендаціями побудови речень

1. **Клас МПК**, до якого, за оцінкою заявника, належить винахід або корисна модель (ВКМ), указують у правому верхньому куті документа.

2. **Назва ВКМ** повинна бути чіткою, стислою та однозначною, містити не більше 8–10 змістовних слів, не включати ознак відмінної частини формули та відповідати вибраній рубриці МПК.

3. **Галузь техніки і застосування** визначаються з указанням сфери, до якої належить ВКМ, а також основної сфери її використання. Якщо можливе застосування у кількох галузях, зазначають ті, що мають пріоритет. Рекомендована форма викладу: *«Винахід належить до галузі ... та може бути використаний ...»*.

4. **Стислий опис відомих аналогів** у статичному та робочому (динамічному) режимах із зазначенням їх недоліків, які має усунути заявлена ВКМ. Рекомендована побудова: *Відома конструкція (конструкції) того ж призначення ... [джерело], яка містить ... Під час експлуатації ... Недоліком такої конструкції є ... Відомі також інші конструкції*

5. **Опис найближчого аналога**, обраного заявником, із наведенням бібліографічних даних джерела, у якому його розкрито. Наводяться ознаки аналога з виділенням тих, що збігаються з істотними ознаками заявленої ВКМ, а також, за необхідності, ознак, що не є спільними. Рекомендована форма викладу: *За найближчий аналог прийнято пристрій ... [джерело], який містить (складається з) За доцільності додатково зазначаються ознаки, властиві аналогу, але відсутні у новому технічному рішенні.*

6. **Критичний аналіз найближчого аналога** з оцінкою його технічних властивостей і виявленням недоліків, зумовлених недостатністю ознак, що унеможлиблює досягнення очікуваного технічного результату.

7. **Сутність ВКМ** розкривається через сукупність її істотних ознак із детальним описом задачі, на розв'язання якої спрямований винахід, а також із зазначенням технічного результату (мети), що може бути досягнутий у процесі його застосування. Рекомендована схема викладу:

В основу винаходу (корисної моделі) покладено завдання вдосконалення ... (назва об'єкта), яке здійснюється шляхом ... (узагальнений опис змін або удосконалень), що забезпечує ... (технічний результат, який досягається при використанні).

Приклад. В основу винаходу покладено завдання вдосконалення кулькового підшипника шляхом введення додаткової захисної шайби з протилежного боку зовнішнього кільця (ознаки, що відповідають нижній частині формули), що забезпечує надійний захист від витікання мастила та проникнення стружки і забруднень, а отже — підвищення довговічності виробу.

У цьому ж розділі окремими реченнями подають уточнення та розвиток істотних ознак, тобто їх конкретизацію щодо окремих варіантів виконання або використання винаходу (корисної моделі). Така інформація слугує підґрунтям для формування залежних пунктів формули.

Під **технічним результатом** слід розуміти прояв нових технічних властивостей об'єкта, а також можливе розширення номенклатури засобів певного призначення або створення таких засобів уперше.

1. **Обґрунтування причинно-наслідкового зв'язку** між сукупністю ознак винаходу та досяжним технічним результатом. Для цього необхідно показати, яким чином нові (відмінні) ознаки у взаємодії з відомими забезпечують виникнення нових технічних властивостей винаходу, розкрити механізм їх формування та сформулювати технічний результат як наслідок прояву цих властивостей.

2. **Перелік фігур креслень** із коротким поясненням та нумерацією арабськими цифрами (фіг. 1, фіг. 2 тощо). За потреби можуть додаватися фотографії й таблиці, які нумеруються окремо. Якщо подається лише одна фігура, її не нумерують. Рекомендована форма викладу: *Сутність В/КМ пояснюється кресленням(ями), на яких на фіг. ... зображено*

3. **Відомості, що підтверджують можливість реалізації ВКМ.**

4. **Приклади практичного застосування** та можливі варіанти виконання.

5. **Перелік використаних джерел інформації.**

Підписи заявника (заявників) наводяться у тій самій послідовності, що й у заяві про видачу патенту.

Матеріали за деклараційним патентом на винахід № 36729 А
«Гайковий ключ» [1, 3]
(винахідник Ель-Дахабі Фарук Вахід)

В наведеному описі наявні підкреслення слів, які потрібні для складання формули та реферату, а також коментарі (в тому числі і коментарі до фігури, рис. 1.1), окрім того МПК представлено в редакції 2014 року, а опис та формула змінені в порівнянні з реальним патентом, для акцентування окремих проблемних місць [1].

МПК-2014.01 В25 В13/00

Гайковий ключ [3]

Винахід відноситься до області машинобудування й може бути використаний в механозбиральному виробництві для збирання й розбирання різьбових з'єднань.

Відомий ключ подібного призначення (а.с. №1209426 В25 В13/00, 1986 р.), що містить робочу голівку у вигляді скоби шарнірно з'єднану з рукояткою. Скоба виконана ... До недоліків таких ключів відноситься низька продуктивність та незручності в експлуатації.

Найбільш близьким з технічною суттю є гайковий ключ (а.с. №1819747, В25 В13/00, 1993 р.), прийнятий за найближчий аналог, що містить рукоятку з розміщеними на її кінцях робочими голівками, кожна з яких має робочі поверхні з відкритим зівом, розміщені під кутом одна до одної. Окрім того в найближчому аналозі наявні **дві** робочі поверхні з відкритим зівом, розміщені **перпендикулярно** (під кутом 90⁰) одна одній.

До недоліків найближчого аналога відноситься незручність в експлуатації та низька продуктивність бо набір ключів тільки в чотири рази менше числа розмірів різьбових деталей.

В основу винаходу поставлено задачу вдосконалення гайкового ключа шляхом того, що робоча голівка виконана у вигляді багатогранника з пазами в гранях, що дозволяє розширити діапазон деталей, затискуваних одним ключем, та підвищити продуктивність слюсарно-збиральних робіт і зручності експлуатації.

Рішення поставленої задачі досягається тим, що в гайковому ключі, що містить рукоятку з розміщеними на її кінцях робочими голівками, кожна з яких має робочі поверхні з відкритим зівом, розміщені під кутом одна до одної новим є те, що робоча голівка виконана у вигляді багатогранника з пазами в гранях. (ПОЯСНЕННЯ ознака "багатогранник" була у реальному патенті, але можливе застосування більш узагальнюючої ознаки "робоча голівка виконана у вигляді осесиметричного тіла по твірній якого розміщені робочі поверхні з відкритим зівом" тоді в масив об'єктів, що охороняються будуть попадати гайкові ключі з багатогранною голівкою напр. квадратною, шестикутною та з голівкою напр. у вигляді циліндра).

Зручність при експлуатації та підвищення продуктивності праці забезпечується тим, що за допомогою одного й того ж ключа можна проводити збирання й розбирання більш широкого ряду деталей зі стандартними розмірами "під ключ".

Сутність винаходу пояснюється кресленням, де на фіг. зображений загальний вигляд ключа.

Гайковий ключ складається з рукоятки 1 з розміщеними на її кінцях робочими голівками 2, виконаними у формі куба, чотири грані якого оснащені пазами 3 шириною S_1, S_2, \dots, S_8 , які відповідають стандартному ряду розмірів "під ключ".

При роботі ключем необхідно робочу голівку 2 ввести пазом 3 відповідного розміру S_1-S_8 в голівку різьбової деталі такого ж розміру (на фіг. не показано). Поворотом навколо осі різьбової деталі в ту чи іншу сторону провести загвинчування чи відгвинчування останньої.

Заявник

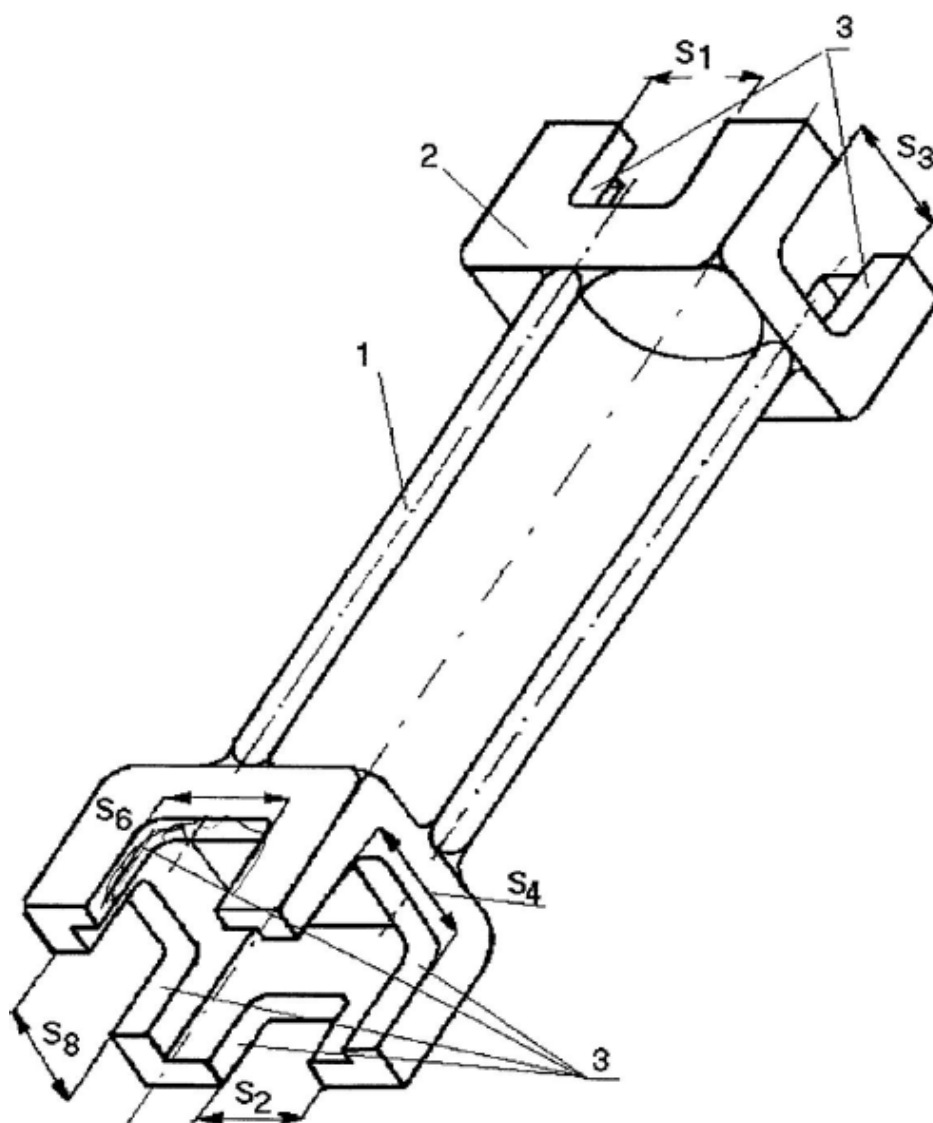
Реферат Гайковий ключ [3]

Винахід відноситься до області машинобудування й може бути використаний в механозбиральному виробництві для збирання й розбирання різьбових з'єднань.

Рішення поставленої задачі досягається тим, що в гайковому ключі, що містить рукоятку з розміщеними на її кінцях робочими голівками, кожна з яких має робочі поверхні з відкритим зівом, розміщені під кутом одна до одної **новим є те, що** робоча голівка виконана у вигляді ... (як в

описі). Технічним результатом є підвищення продуктивності слюсарно-збиральних робіт і зручності експлуатації.

1 п. ф-ли, 1 іл.

Фіг. 1

Рисунок 1.1 - Креслення до патенту № 36729 А «Гайковий ключ» [3]

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Практичні роботи виконуються безпосередньо під час аудиторних занять і є важливою складовою поточного контролю результатів навчання. Вони спрямовані на закріплення теоретичного матеріалу, формування практичних умінь і навичок, а також розвиток аналітичного мислення та професійних компетентностей здобувачів освіти. Робота студентів на практичному занятті передбачає активну участь у розв'язанні ситуаційних завдань, обговоренні проблемних питань, аналізі реальних та умовних кейсів, а також колективну й індивідуальну взаємодію в межах навчального процесу.

Оцінка за роботу на практичному занятті оголошується наприкінці заняття з обґрунтуванням отриманих балів відповідно до встановлених критеріїв оцінювання. Здобувач освіти має право одразу ж оскаржити отриману оцінку, надавши додаткові аргументи або пояснення щодо виконаних завдань.

Під час роботи на практичному (семінарському) занятті оцінюється рівень сформованості таких умінь і навичок:

- **аналізувати та застосовувати запропоновану задачу** відповідно до розглянутих теоретичних положень і практичних кейсів, з урахуванням специфіки предметної області;
- **аргументовано висловлювати та відстоювати власну позицію** щодо спірних і конфліктних ситуацій, що виникають під час вирішення питань у сфері інтелектуальної власності, з опорою на нормативно-правову базу та професійну етику ;
- **розв'язувати прикладні задачі у сфері інтелектуальної власності**, пропонуючи обґрунтовані та практично доцільні рішення з урахуванням реальних умов і можливих наслідків.

Загальна оцінка за практичне заняття формується як сума балів за кожним із наведених критеріїв і відображає рівень активності, самостійності та професійної підготовленості здобувача освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ромашко А. С., Кравець О. М., Литвин О. В. Практикум з дисципліни "ПАТЕНТОЗНАВСТВО ТА АВТОРСЬКЕ ПРАВО" для студентів та аспірантів технічних спеціальностей та спеціальності «Інтелектуальна власність». Київ : НТУУ "КПІ", 2013. 173 с.
2. Ромашко А. С., Дмитрієва Н. В. Збірна фреза : пат. на корисну модель UA 53334 U, МПК В23С 5/10, В23С 5/00 ; заявл. 02.02.2010 ; опубл. 11.10.2010, Бюл. № 19. – 6 с.
3. Гайковий ключ : пат. на винахід UA 36729, МПК В25В 13/00 / Ель-Дахабі Фарук Вахід ; заявник і власник: Нац. техн. ун-т України «Київський політехнічний інститут». – № заявки 2000020556 ; заявл. 01.02.2000 ; опубл. 16.04.2001, Бюл. № 3.
4. Правила складання, подання та проведення експертизи заявки на винахід і заявки на корисну модель : наказ Міністерства економіки України від 09.09.2024 N 23301. Дата оновлення: 20.09.2024. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE42756?an=18> (дата звернення: 20.12.2025).

ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»
Кафедра металургії та організації виробництва

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ № ____

**з дисципліни:
«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ТА ПАТЕНТОЗНАВСТВО»**

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-науковою програмою

гр. _____

(Прізвище, ім'я, по батькові повністю)

Перевірив :

(посада, прізвище, ім'я, по батькові повністю)

Запоріжжя 20_____

Навчально-методичне видання

Малій Христина Василівна

**ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ
ТА ПАТЕНТОЗНАВСТВО**

**методичні рекомендації
до виконання практичних робіт**

Самостійне електронне мережеве видання

Публікується в авторській редакції